

Juuan kunnan liittyminen HINKU-verkostoon

Kunnanhallitus 23.01.2023 § 5
3/11.00.00.00/2023

Valmistelija Kunnanjohtaja

Asian tausta Hinku-verkosto on vuonna 2008 perustettu ilmastonmuutoksen hillinnän edelläkävijöiden verkosto, joka kokoaa yhteen kunnianhimoisiin päästövähennyksiin sitoutuneet kunnat, ilmastoystävällisiä tuotteita ja palveluita tarjoavat yritykset sekä energia- ja ilmastoalan asiantuntijat. Hinku-verkostossa on mukana myös maakuntia.

Pohjois-Karjalan kunnista Hinku verkostoon ovat liittyneet kaikki muut kunnat paitsi Heinävesi, Polvijärvi ja Juuka.

Kunnanjohtaja on pyytänyt Pohjois-Karjalan maakuntaliitolta selvityksen Hinku-verkostoon liittyen. Selvitys on liitteenä.

Pohjois-Karjalan maakuntaan hyväksyttiin helmikuussa 2021 Ilmasto- ja energiaohjelma 2030 (IE2030) sekä helmikuussa 2022 sille toimenpidesuunnitelma. Ohjelman ja toimenpidesuunnitelman laadinnassa olivat mukana kaikkien maakunnan kuntien edustajat. Lisäksi Pohjois-Karjalan maakuntahallitus on päättänyt hakea Pohjois-Karjalalle Hinku-maakunnan statusta. Maakunta sai Hinku-maakunta statuksen kesäkuussa 2020. Maakuntahallitus on myös vuonna 2014 suositellut kaikille maakunnan kunnille Hinku-verkostoon liittymistä. Hinku-maakuntastatukseen myötä kunnat ovat jo sitoutuneet 80 % päästövähennystavoitteeseen vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta.

Ympäristöministeriö edellyttää kaikilta kunnilta ilmastosuunnitelman tekemistä. Maakunnan IE2030 ohjelmaa voivat kaikki kunnat tarvittaessa hyödyntää oman suunnitelmansa laatimisessa. Ilmastosuunnitelman laatimisen yhteydessä on helppoa hakea myös Hinku- kunnan statusta. Tämä status katsotaan Ympäristöministeriön mukaan eduksi kunnan ilmastosuunnitelmassa.

Hinku-kunnan on täytettävä seuraavat kriteerit:

- Kunta sitoutuu vähentämään maakunnan kasvihuonekaasupäästöjä 80 % vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta.
- Kunta ottaa kasvihuonekaasupäästönäkökulman huomioon kaikessa merkittävässä päätöksenteossaan.
- Kunta liittyy työ- ja elinkeinoministeriön, Energiaviraston ja Kuntaliiton väliseen sopimukseen, jossa ne sitoutuvat Kunta-alan energiatehokkuussopimuksen toimenpiteisiin ja tavoitteisiin. Kunta-alan energiatehokkuussopimukseen liittyvät kunnat liittyvät ensisijaisesti asuinrakennuskantansa asuinkiinteistöjä koskevaan toimenpideohjelmaan.
- Kunnanjohtaja tai hänen nimeämänsä muu kunnan työntekijä toimii Hinku-verkoston johtoryhmän jäsenenä.
- Kunta nimeää yhteyshenkilön, joka toimii tiedonvälittäjänä kunnan ja SYKE:n välillä. Tämä voi olla sama henkilö kuin em. johtoryhmän jäsen.
- Kunta perustaa Hinku-työryhmän, jossa on edustettuna tärkeimmät hallinnonalat. Työryhmä pyrkii aktiivisesti vähentämään eri hallinnonalojen toiminnasta aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä. Työryhmä voi olla sama kuin esimerkiksi kunnan johtoryhmä tai Kunta-alan energiatehokkuussopimuksen työryhmä.

Työryhmä ja yhteyshenkilö vastaavat seuraavista tehtävistä:

- Kunnalle laaditaan vuosittain suunnitelma päästöjä vähentävistä investoinneista. Investoinnit hyväksytään seuraavan vuoden talousarviossa. Tässä edellä mainittu skenaario on hyödyksi. HINKU ei velvoita kuntia investoimaan, mutta HINKU-toiminnalla kannustetaan kuntia toteuttamaan taloudellisesti kannattavia toimenpiteitä sekä huomioimaan päästönäkökulman muutenkin toteutettavissa hankinnoissa.
- Kunnalle laaditaan vuosittain hillintätoimien suunnitelma, joka osoittaa, millä toimenpiteillä ja investoinneilla kasvihuonekaasupäästöjä pyritään vähentämään koko kunnan alueella. Suunnitelma sisältää suunnitellut investoinnit sekä keinoja asukkaiden ja paikallisten yritysten aktivoimiseen. Päästövähennysskenaario, IE2030 ohjelma ja toimenpidesuunnitelma toimivat tässä pohjana.
- Kunnan alueella toteutuneet merkittävimmät hillintätoimet kootaan vuosittain ja julkaistaan kunnan verkkosivuilla. Tieto tehdyistä toimista toimitetaan myös SYKElle. Valtakunnallisesti kiinnostavat hillintätoimet voidaan viedä myös Kestävyysloikka-verkkopalveluun. Toimenpiteisiin liitetään mahdollisuuksien mukaan saavutetut päästövähennykset. SYKE voi tarvittaessa täydentää tiedot Kestävyysloikkaan.
- Kunnan henkilöstölle ja kunnanvaltuustolle tiedotetaan vuosittain hankkeen saavutuksista.
- Alueen asukkaille, yrityksille sekä maa- ja metsätalousyrittäjille viestitään ilmastomuutoksen hillinnän mahdollisuuksista.

Juuan kunta täyttää kaikki nämä tarvittavat kriteerit. Kaikissa edellä mainituissa tehtävissä kunnan apuna toimivat maakuntaliito asiantuntijat.

Mitä hyötyä kunnat saavat Hinku-statuksesta? Hinku-verkoston jäsenenä kunta saa:

- Osallistua ilmastomuutoksen hillinnän edelläkävijöiden verkostoon
- Kontakteja alan toimijoihin
- Tietoa ja tukea päästövähennyksiin
- Osallistua erikseen rahoitettaviin tutkimus- ja kehityshankkeisiin
- Näkyvyyttä omalle työlle, tuotteille ja palveluille

Hinku-kunnissa on näyttöä siitä, että kunnan sitoutuminen ilmastotyöhön houkuttelee cleantech-alojen yrityksiä ja osaamista. Verkostosta löytyy Hinku-kuntia, jotka ovat pärjänneet hyvin Elinkeinoelämän keskusliiton julkaisemissa yritysten vetovoimaisuusarvioissa.

Hinkun yhtenä tehtävänä on vahvistaa paikallisia ja alueellisia cleantech-markkinoita muun muassa kannustamalla yhteishankintojen järjestämiseen. Hinku tukee kuntia ja pk-yrityksiä verkostoitumisessa, ja antaa niille myös käytännön tietoa ja työkaluja päästöjensä vähentämiseksi. Yritykset voivat tulla mukaan Hinkuun ja saada tilaisuuksia esitellä osaamistaan, tuotteitaan ja palveluitaan.

Kuntien toteuttamiin ilmastotoimenpiteisiin pääsee tutustumaan Ilmastoloikka - Kestävyysloikka (ymparisto.fi) -sivustolta. Toimenpiteet liittyvät esimerkiksi energiantuotantoon, rakennusten energiankäyttöön, katu- ja ulkovalaistukseen, liikenteeseen ja liikkumiseen sekä energiatehokkuutta lisääviin palveluihin tai siihen kannustaviin kampanjoihin.

Hinkuun liittyessään kunnan tai kaupungin tulee liittyä kuntien energiatehokkuussopimukseen (KETS), joka velvoittaa kunnan

raportoimaan vuosittain energiankäyttönsä Motivalle. Toisinaan sopimukseen liittyneet kunnat ovat saaneet enemmän tukea investointeihinsa kuin kunnat, jotka eivät ole KETSissä mukana.

Hinku-laskentasääntöihin on lisätty mahdollisuus kompensoida LULUCF-päästövähennyksillä fossiilisia päästöjä. Edellytyksenä on, että pystytään osoittaman tehtyjen toimien vähentävän päästöjä, jotka muutoin syntyisivät.

Käytännön tasolla 80 % päästövähennys vaatii entistä kunnianhimoisempia päästövähennystavoitteita eri sektoreilla, erityisesti suurimpien päästölähteiden osalta. Kunnan ilmastosuunnitelmassa tunnistetaan suurimmat päästölähteet ja vaikuttavimmat toimintasektorit. Suunnitelmassa tarkastellaan erityisesti keinoja, joilla energiantuotannon, rakennusten energiankäytön ja liikenteen päästöjä voitaisiin tehokkaasti vähentää. Suunnitelmassa voi arvioida toimintasektorien päästövähennyspotentiaalia ja kustannustehokkuutta.

Liittymällä Hinku verkostoon Juuka saa asiaan uutta potkua ja näkyvyyttä yhdessä maakunnan muiden kuntien kanssa. Verkostoon liittyminen tulee helpottamaan Ilmastolain mukaisten ilmastosuunnitelman laatimisessa. Verkostoon liittyminen on maksutonta ja päästövähennystoimet ovat tavoitteellisia, joista ei tulla kuntia rankaisemaan. Liittymällä Hinkuun ja kuntien energiatehokkuussopimukseen Juuka voi hakea merkittäviä avustuksia vielä öljyllä lämmitettävien kiinteistöjen uusiutuvalle energialle siirtämisen muutuskustannuksiin.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Tanskanen Henri

Päätösehdotus

Esitän kunnanhallitukselle:

1. Juuan kunta liittyy Hinku-verkostoon ja valtuuttaa teknisen toimen valmistelemaan asian ja täyttämään tarvittavat sopimukset liitteineen.

2. Kunta aloittaa ilmastosuunnitelman laatimisen ja hakee suunnitelman laatimiseksi avustusta ja kohdistaa asiaan henkilöstöressurssin.

Perustelut

Juuan kunnan keskeisiin arvoihin kuuluu vastuullisuus, joka on vahvistettu osana kunnan uutta kuntastrategiaa. Kuntastrategiassa todetaan seuraavasti: "arvostamme ympäristöämme, luontoamme sekä näiden yhteensovittamista talouden ja tuottavuuden kehittämisessä."

Edelleen kuntastrategiassa todetaan: "Hoidamme kunnan omaisuutta kestäväällä tavalla. Toimintamme perustuu ennaltaehkäisevään suunnitteluun ja suunnitelmallisen toteutuksen sekä seurannan periaatteisiin. Sitoudumme hyödyntämään paikallista uusiutuvaa energiaa. Teemme hankinnoissamme paikallisuutta tukevia ja kestäväen kehityksen mukaisia valintoja."

Näin ollen liittyminen HINKU-kunnaksi ja osallistuminen energia- ja ympäristöhankkeisiin on perusteltua myös valtuuston hyväksymän kuntastrategian näkökulmasta.

Asiassa on huomioitava se, ettei tällä hetkellä kunnassa ole riittävää resurssia teknisellä toimella energia- ja ilmastoasioiden valmistelua varten, mikä on ollut keskeisenä rajoitteena sille, ettei kunta ole aiemmin liittynyt Hinku-kunnaksi. Asia tulee huomioida määräaikaisen henkilökunnan lisäämisellä, mihin saa rahoitusta sekä pidemmällä tähtäimellä ottamalla asia huomioon organisaatiouudistuksessa.

Sovellettavat säädökset Kuntalain 39 §:n 1 momentin 3 kohta.
Juuan kunnan hallintosäännön 5 luvun 2 §:n 1 ja 6 kohdat

Päätös Hyväksyttiin.

Tekninen johtaja Timo Möttönen oli läsnä kokouksessa tämän asian käsittelyn ajan.